OMSLAG

Het heiligenboek

Elisabeth van Thüringen. Koningsdochter **Tom Zwaenepoel**

Elisabeth is de dochter van de Hongaarse koning Andreas II en stamt uit Pressburg, het huidige Bratislava in Slowakije. Op vierjarige leeftijd verhuist ze naar de Wartburg bij Eisenach in Thüringen, naar het hof van haar toekomstige echtgenoot, Herman. De jongen sterft echter onverwachts in 1216 op veertienjarige leeftijd, net vóór het huwelijk zou plaatsvinden.

Vijf jaar later huwt Elisabeth Hermans broer, landgraaf Lodewijk IV van Thüringen. Ze schenkt hem twee dochters en een zoon. Aan haar voorspoedige huwelijk komt een einde, wanneer Lodewijk tijdens een kruistocht bezwijkt aan de pest. We schrijven 1227. Elisabeth wordt door de plaatselijke adel beroofd van haar bezittingen, waarop ze als weduwe aanspraak maakt, en ze moet het kasteel op de Wartburg verlaten. Lid van de 'derde orde' van Franciscus sinds 1229, zet ze zich in voor armen, zieken en melaatsen. Op 24-jarige leeftijd sterft ze. Haar woorden „Ik heb jullie altijd gezegd dat we de mensen moeten blij maken" blijven hangen.

Elisabeth, een zelfstandige, zelfbewuste, kritische, intelligente en vrome vrouw, is een fascinerende getuige van christelijke naastenliefde. Tijdens de hongersnood van 1226 staat ze heldhaftig behoeftigen terzijde. Al het beschikbare koren laat ze uitdelen en ze stelt het geld uit de staatskas ter beschikking. Ondanks de 'officiële' kritiek volhardt ze in het bakken en uitdelen van brood. Wanneer de graaf haar op zekere dag tegenhoudt en vraagt haar schort te openen, vallen geen broden, maar rozen op de grond. Dit rozenwonder, dat in de vijftiende eeuw aan de Elisabethlegende wordt toegevoegd, verwijst naar de dubbele betekenis van de roos als symbool van naastenliefde en discretie. Iemand die iets *sub rosa* (onder de roos) zegt, rekent op vertrouwen of geheimhouding.

Elisabeth stelt zich niet tevreden met geïsoleerde liefdadigheidswerken. Ze wil allereerst een 'systeem' van rechtvaardigheid opbouwen. In haar streven naar gelijkheid weigert ze te eten van voedingswaren die de boeren met geweld werden ontnomen. Behalve voeding en aalmoezen deelt ze ook werktuigen uit, zodat het volk een eigen bestaan kan opbouwen. Sociale standen, hiërarchie en protocol bestaan voor haar niet. Met iedereen, ook met haar personeel, gaat ze vriendschappelijk om. Eeuwenlang ziet het volk in Elisabeth hoop en de adel een waarschuwend voorbeeld, vooral in Duitsland, waar ze een van de populairste heiligen is. Vaak wordt ze afgebeeld met de drie kronen die ze verdiende: de kroon van de martelaren om haar boetedoening, de kroon van de maagden om haar zuiverheid en de kroon van de predikers om haar goede voorbeeld. Die kronen verwijzen ook naar de drie levensperioden waarin ze in heiligheid uitblinkt: in haar maagdelijke staat, als echtgenote en als weduwe.

Na zeven jaar geluk verliest Elisabeth haar wereld (echtgenoot, status, huis) en alles wat haar daarin vreugde verschaft. Nadat ze uit de adel en de Wartburg is gezet, lijdt ze samen met haar kinderen bittere armoede in een varkensstal. In deze barre tijden volgt ze haar dromen en verlangens. De stemmen van haar hart en van God leiden haar naar een nieuw, volledig op God gericht leven, dat haar volkomen vrij en gelukkig maakt. Om de zieken persoonlijk nabij te zijn, laat ze aan de voet van de Wartburg met eigen middelen het kleine Franciscushospitaal bouwen (1228), waar ze tientallen patiënten verzorgt en dagelijks honderden armen liefdevol en spiritueel bijstaat.

Kort vóór haar dood heeft Elisabeth nog een visioen: een vogel zingt vrolijk tussen haar en de muur en beweegt haar ertoe mee te zingen. Ze schenkt haar laatste bezittingen weg en troost haar metgezellen. Tot aan haar dood stelt Elisabeth de eeuwenoude vraag: wat doe je voor je medemens, in het bijzonder voor de armen? Wat doe je concreet tegen nood, honger en ziekte in de wereld? Haar antwoord is de sleutel voor een gelukkig en 'rijk' leven: wat je in je leven geeft, krijg je terug. Als anderen je liefhebben, kun je zelf liefhebben.

Tom Zwaenepoel, *Het Heiligenboek. Levenswijsheid van honderd en enige heiligen,* Lannoo, Tielt, 2008, 345 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 209 8041 7.

Omroep

24 tot en met 30 november (maar niet 's weekends), *omstreeks middernacht,* *IKON via Nederland 2*. In *De nachtzoen van de IKON* deelt elke avond een charismatisch, gloedvol persoon die zo onontbeerlijke nachtzoen uit aan de kijkers. Elke 'nachtzoener' krijgt ook een aantal vragen voorgeschoteld door Annemiek Schrijver. Op 24 november aanschouwt journalist Stijn Postema het ruime hemelrond. De sterren zijn als God: ver weg, maar vertrouwd. Op 25 november wordt u te ruste gelegd door theologe Manuela Kalsky. Op 26 november vaart de kijker de woelige baren van de onbestemde nacht in met dominee Ivo de Jong. Op 29 november is de nachtzoen van actrice Hanneke Scholten, die veel voorstellingen speelt over onvoorwaardelijke liefde, over wat kan troosten en de mens wezenlijk te ruste leggen kan. Op 30 november ten slotte kust zanger en liedschrijver Stef Bos u goedenacht.

De vrome kudde

Wat en hoe? *Ingezonden door Cyriel Nijs*

Wat is het gevaarlijkste deel van een auto? De bestuurster.

Hoe noem je een boemerang die niet terugkomt? Een stok.

Hoe noem je een vliegtuig met mensen die allemaal op dieet zijn? Een lijnvlucht.

Wat is de grootste hobby van gekke koeien? Varkens pesten.

Rechtspraak *Ingezonden door Jan Umans*

Thomas moest als getuige op de rechtbank verschijnen. De rechter richt zich tot hem:

– Antwoord op mijn vragen, getuige, en vertel enkel en alleen dat wat u zelf hebt gezien en niet wat u slechts weet van horen zeggen. We beginnen eraan. In welk jaar bent u geboren?

– Dat, mijnheer de rechter, weet ik maar van horen zeggen!

Of ziet u het anders? *Ingezonden door Herman Reyns*

Dat er intelligente buitenaardse wezens bestaan, wordt feilloos bewezen door het feit dat ze nog geen contact met ons hebben opgenomen.

In onze Kerk mag best wat meer gelachen worden. Dat blijkt ook de uitdrukkelijke wens van heel wat lezers. Die proberen we in deze rubriek op hun wensen te bedienen. Wekelijks één of meerdere mopjes, leuke anekdotes, bedenkingen, woordspelingen... Kent u er nog een leuke? **KERK & leven · Vrome Kudde,** Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, fax 03 210 08 49, e-mail devromekudde@kerknet.be.

VLAAMSE PUZZELS
DE PUZZELAAR
Uitgeverij Jacques Gilliéron bvba
Antwerpen Telefoon (03)658.91.53 - 658.00.53

Zweedse kruiswoordpuzzel.
Méér van deze Zweedse puzzels vindt u in de volgende Vlaamse puzzeltijdschriften van 'De Puzzelaar' t.w. De Stad Stockholm en De Viking.
Bij uw dagbladhandelaar verkrijgbaar.

Oplossing van de puzzel van vorige week: VOORDEUR

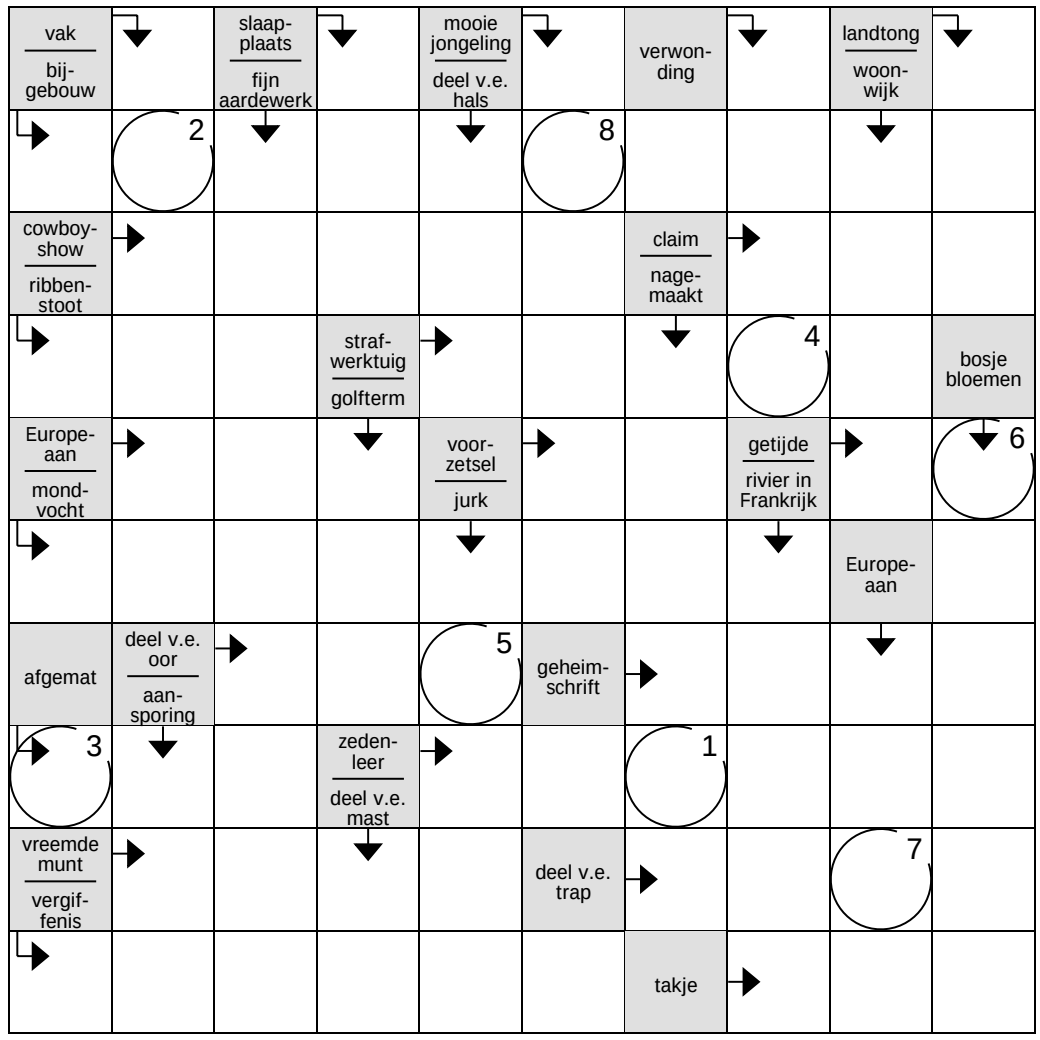

1	2	3	4	5	6	7	8